

Kontrola kvaliteta i upravljanje laboratorijom primarne zaštite u uslovima pandemije

18. Konferencija NTK-Akreditovane laboratoriјe

Dr sci Danijela Ristovski Kornic
Dom Zdravlja Pančevo

Primarna zdravstvena zaštita

Primarna zdravstvena zaštita predstavlja prvi nivo kontakta pojedinca, porodice i zajednice sa sistemom, a izabrani lekar i njegov tim predstavljaju „čuvare kapije” za ulaz u zdravstveni sistem

Zadaci primarne zdravstvene zaštite

Orijentisana je ka pojedincu, porodici i zajednici

Obezbeđuje kontinuitet određen potrebama pacijenta

Rešava akutne i hronične poremećaje zdravlja

Akcenat stavlja na promociju zdravlja i prevenciju

Podrazumeva multisektorsku saradnju

Primenjuje odgovarajuće tehnologije za zdravlje

Prema planu mreže
zdravstvenih ustanova više od
85% zdravstvenih problema
populacije rešava se u
primarnoj zdravstvenoj zaštiti

Službe laboratorijske dijagnostike

- Organizuju rad u skladu sa važećim zakonima i pravilnicima
- Proces rada obuhvata segmente preanalitike, analitike i post analitike
- U prekovid eri uglavnom su okrenute prema organizaciji rada unutar sluzbe
- U sistemu primarne zdravstvene zaštite službe podrške

EN ISO 9000:2005

"Kvalitet je stepen do kojeg skup nerazdvojnih karakteristika (uočljivih glavnih crta) zadovoljava zahteve"

"Kvalitetna zdravstvena zaštita omogućava organizaciju resursa na najdelotvorniji način, kako bi se zadovoljile zdravstvene potrebe korisnika za prevencijom i lečenjem, na bezbedan način, bez nepotrebnih gubitaka. Stalno unapređenje kvaliteta je dostizanje novog nivoa kvaliteta koji je bolji od prethodnog"

"Akreditacija je postupak ocenjivanja kvaliteta rada zdravstvene ustanove, na osnovu primene optimalnog nivoa utvrđenih standarda rada zdravstvene ustanove u određenoj oblasti zdravstvene zaštite, odnosno grani medicine"
(Zakon o zdravstvenoj zaštiti, 2005, član 213.)

Sve je veća svest pacijenata o kvalitetu usluga zdravstvenog sistema kao i težnja za povećanje osećaja sigurnosti i bezbednosti

Akreditacija predstavlja transparentan način da se osigura bezbedan rad i pojača poverenje javnosti u kvalitet zdravstvene zaštite

Sticanje i održavanje poverenja stanovništva u sistem zdravstvene zaštite je kontinuiran proces

KVALITET

Kontinuiranim praćenjem kvaliteta ispitivanja i stalnim unapređenjem, laboratorija obezbeđuje poverenje u rezultate ispitivanja a samim tim i svoju kompetentnost

Laboratorijske usluge moraju biti:

- Bezbedne
- Efektivne
- Blagovremene
- Orijentisane prema pacijentu

KVALITET

- Interna kontrola kvaliteta podrazumeva kontinuirano praćenje sopstvenih procedura i redovnih radnih aktivnosti laboratorije
- Interna kontrola kvaliteta obuhvata analitički proces od ulaska uzorka u laboratoriju do izdavanja izveštaja o ispitivanju
- Eksterna kontrola kvaliteta rezultata- međulaboratorijsko poređenje

KVALITET

- Sistem upravljanja kvalitetom mora da obezbedi integrisanost svih procesa rada koji se zahtevaju za ispunjenje ciljeva kvaliteta
- Menadžment rizikom u medicinskim laboratorijama ima za cilj stalno poboljšanje identifikaciju slabih tačaka, analizu, vrednovanje i preduzimanje korektivnih mera
- Akreditacija uspostavlja sistem standardizovanih procedura koje se poštuju i primenjuju u svakodnevnom radu
-

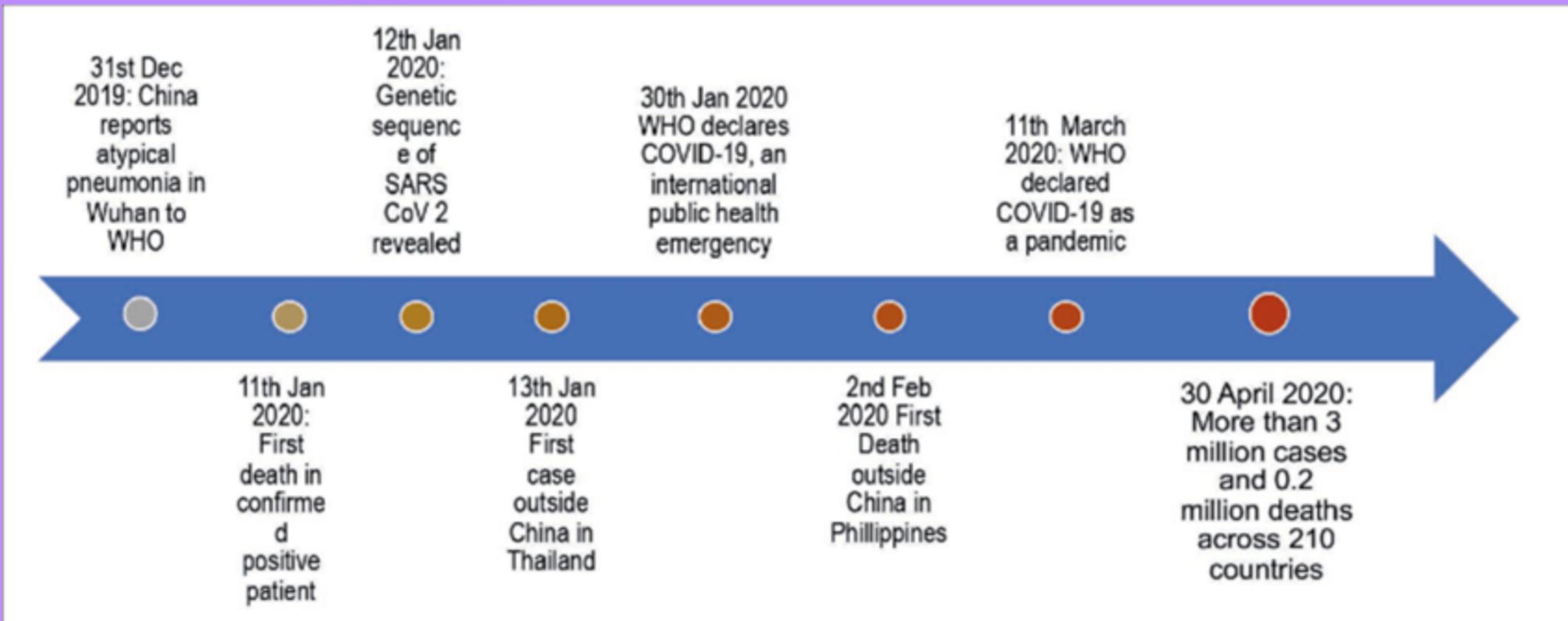

Razvoj pandemije

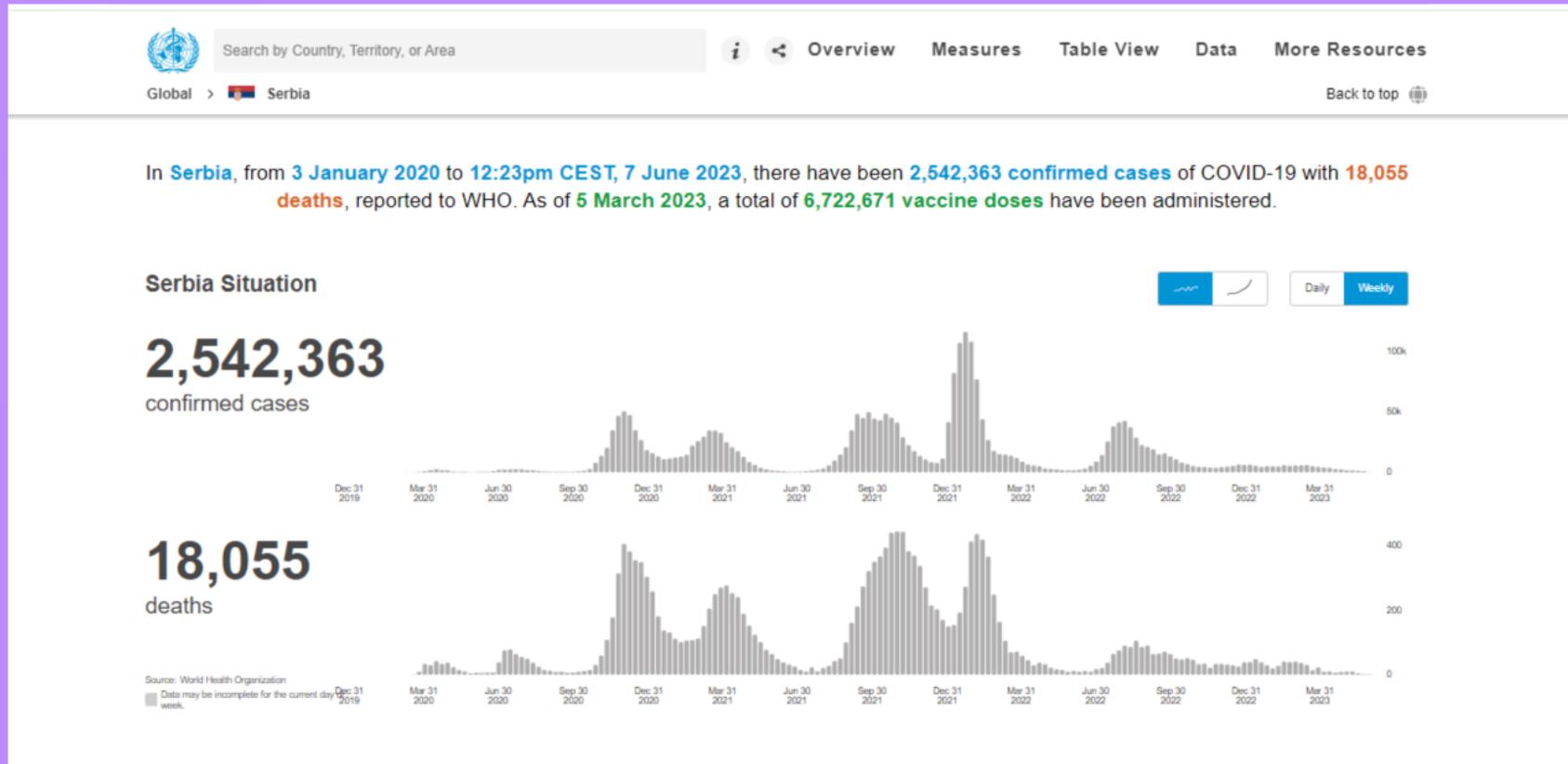

Razvoj pandemije

maj 2023

Razvoj pandemije

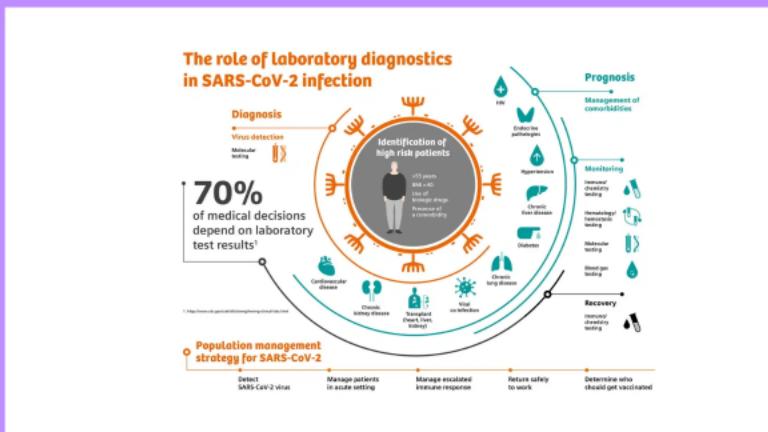
Razvoj pandemije

- Ozbiljna pretnja javnom zdravlju u čitavom svetu
- Dramatično su izmenjene životne navike
- Promenila je pristup zdravstvenoj zaštiti
- Dramatični izazovi u toku pandemije Kovid -19 infekcije učinili su da laboratorijska medicina postane vidljivija u sistemima zdravstvene zaštite

Rutinski parametri su bili važni za skrining, dijagnozu, praćenje i prognozu bolesti

Iz kliničke prakse i iskustva zdravstvenih ustanova dobijeni su dragoceni podaci

Arh. farm. 2022; 72: 231 – 246

Review article/Pregledni rad

The role of laboratory biomarkers in diagnostics and management of COVID-19 patients

Iva Perović-Blagojević^{1*}, Dragana Bojanin²,
Danijela Ristovski-Kornić³, Jelena Marković⁴, Predrag Aleksić⁵,
Branko Subošić⁶, Jelena Vekić⁷, Jelena Kotur-Stevuljević⁷

¹ Department of Laboratory Diagnostic, Clinical Hospital Center

"Dr Dragiša Mišović - Dedinje", Belgrade, Serbia

² Biochemical Laboratory, Department for Clinical Chemistry and Hematology, Mother and Child Health Care Institute of Serbia "Dr Vukan Čupić", Belgrade, Serbia

³ Biochemical Laboratory, Health Center Pančeva, Pančeva, Serbia

⁴ Biochemical Laboratory, Special Hospital for Thyroid Gland and Metabolism Diseases "Zlatibor", Zlatibor, Serbia

⁵ Biochemical Laboratory, Health Center Soko Banja, Soko Banja, Serbia

⁶ Biochemical Laboratory, University Children's Hospital, Belgrade, Serbia.

⁷ University of Belgrade – Faculty of Pharmacy, Department of Medical Biochemistry, Belgrade, Serbia

*Corresponding author: Iva Perović-Blagojević, e-mail: ivapb17@gmail.com

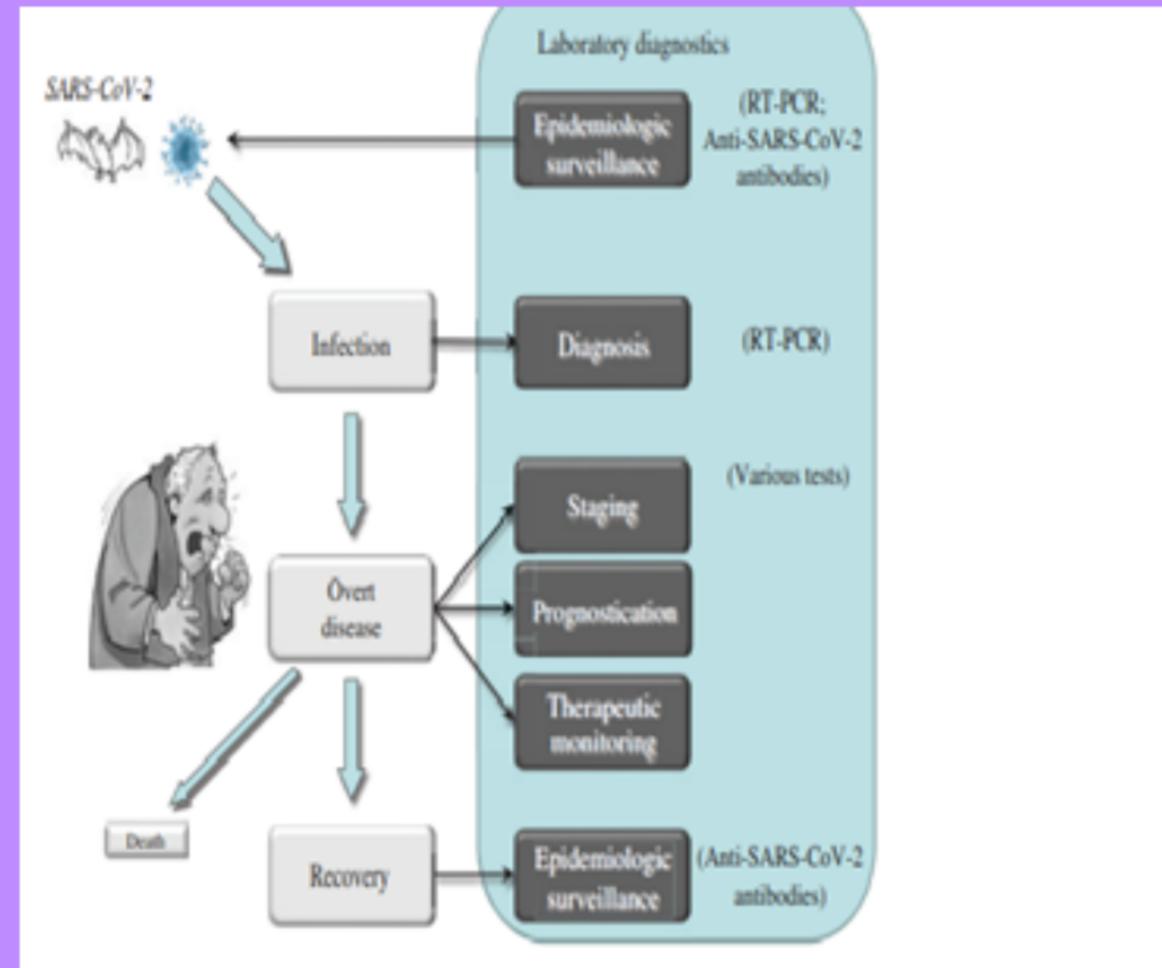
Abstract

Severe acute respiratory syndrome coronavirus 2 (SARS-CoV-2) is the cause of a highly transmittable and heterogenic infection of the respiratory tract, characterized by a broad spectrum of clinical manifestations with a different degree of severity. Medical laboratories play an important role in early diagnosis and management of Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) patients. Indeed, the results of several laboratory tests are essential for assessing the severity of the disease, selecting appropriate therapeutic procedures and monitoring treatment response. Routine laboratory testing in COVID-19 patients includes biomarkers of acute phase reaction, hematological and biochemical parameters that indicate tissue injury. The aim of this review paper is to describe the role of these biomarkers in the diagnostics and management of adult and

Izazovi

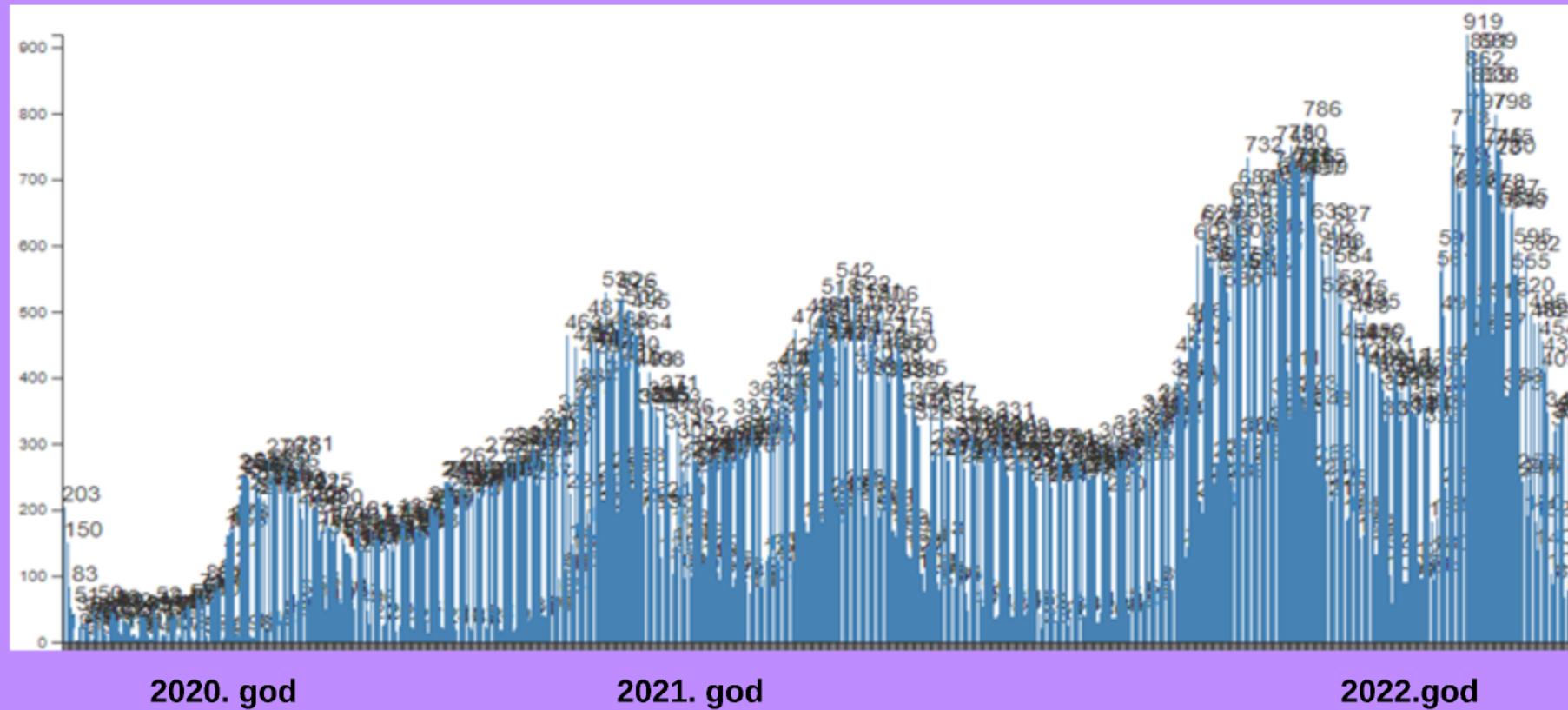
**Neočekivani prliv velikog broja pacijenata
Povećan pritisak da rezultati budu gotovi brzo i
kvalitetno za veliki broj uzoraka**

**Brze izmene načina rada prema smernicama
koje su dobijene od relevantnih institucija**

Ilzvor: Lippi et al.: Laboratory diagnostics in COVID-2019 infection

Izazovi

Broj pacijenata u službi laboratorijske dijagnostike DZ Pančevo u toku Pandemije Kovid-19

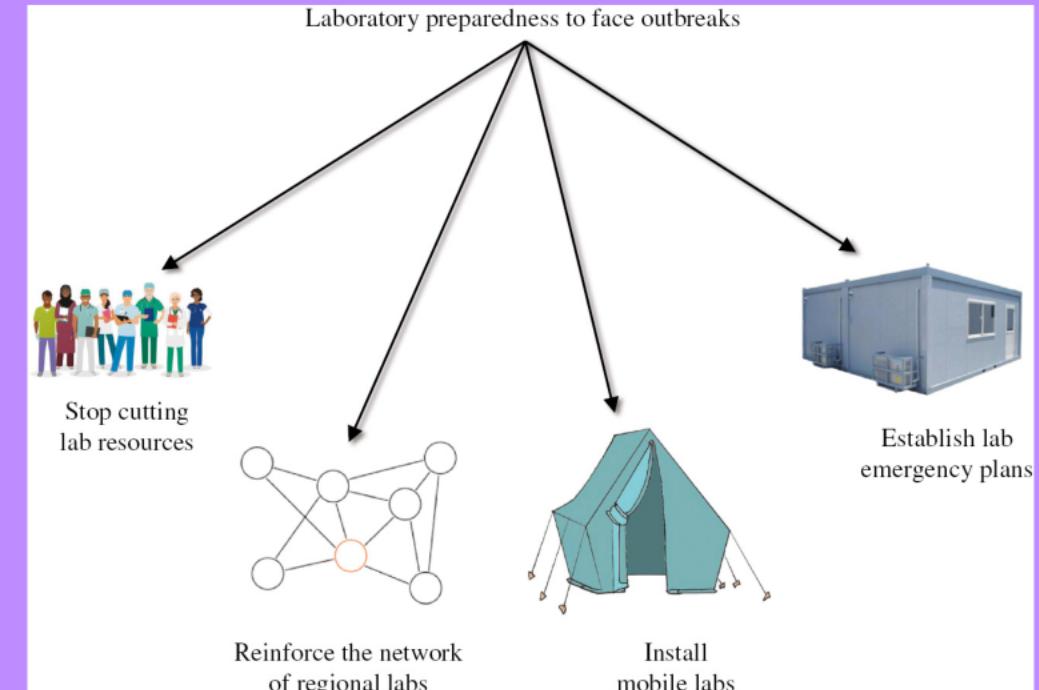
Odgovor laboratorija

- Ključna uloga laboratorije - pravovremeno otkrivanje zaraženih, brza izolacija i sprovođenja javno zdravstvenih mera
- Kako se menjala strategija za dijagnozu, terapiju i praćenje Kovid-19, menjala se i organizacija laboratorija primarne zdravstvene zaštite
- Nametnuta je potreba za brzim prilagođavanjem ali bez promene nivoa kvaliteta usluga

Optimizacija prostora i komunikacije

- Dve zone rada laboratorije- paralelno postavljanje rada u zelenoj i crvenoj zoni
- Usaglašavanje sa radom drugih službi i ustanova
- Manje laboratorijske su ograničile rad- prijem akutnih i hitnih stanja
- Veće laboratorijske- dinamički organizuju rad kako bi obezbedili adekvatnu zdravstvenu zaštitu svih kategorija stanovništva

Izvor: Lippi et al.: Laboratory diagnostics in COVID-2019 infection

Optimizacija prostora i komunikacije

- Novi punktovi u okviru Kovid ambulanti prema postulatima DLP
- Povećana je učestalost sastanaka u virtuelnom formatu- pravovremeno informisanje
- Ključna saradnja između timova i ambulanti Kovid sistema
- Informacione tehnologije- uvođenje sistema e-kartona, informacionih sistema laboratorije, kovid baze

Izvor: Budd, J., Miller, B.S., Manning, E.M. et al. Digital technologies in the public-health response to COVID-19. Nat Med 26, 1183–1192 (2020)

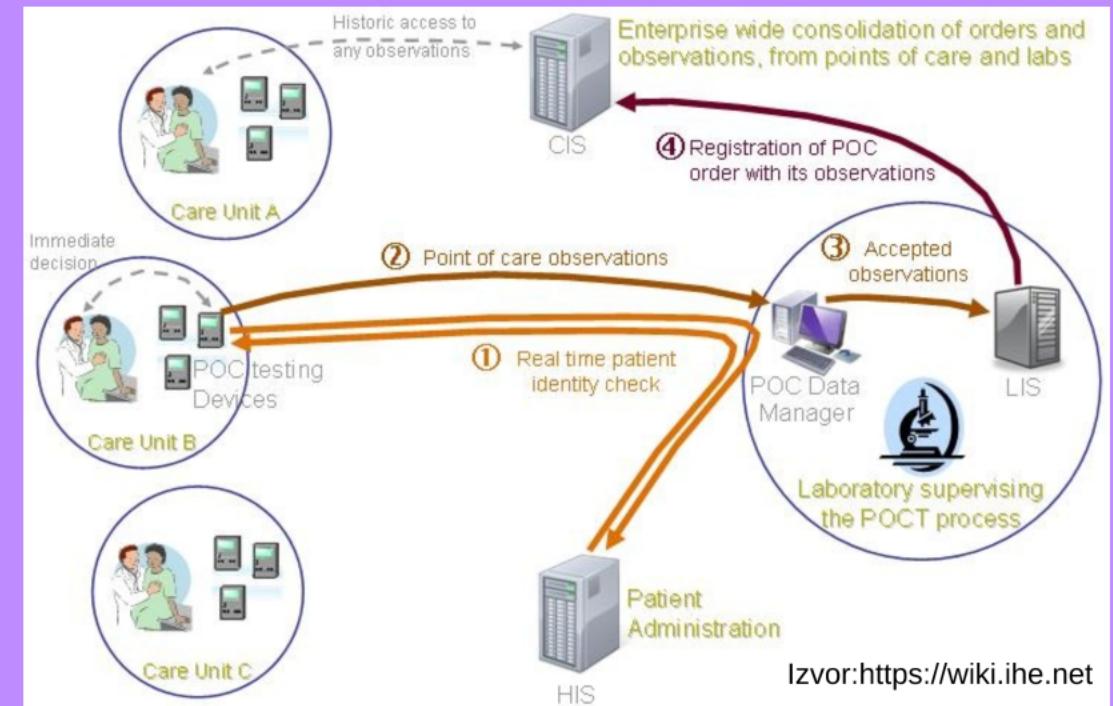
Kadar

- **Zaposleni zdravstvene ustanove su njena glavna pokretačka snaga**
- **Povećanje zaštite na radu-strategija upravljanja rizikom**
- **Stvaranje osećaja sigurnosti i stabilnosti na radnom mestu**
- **Uvodjenje rada po timovima**
- **Preporuke u uslovima nedostatka kadra - angažovanje zaposlenih iz drugih službi - laboratorijsko osoblje pruža kritičko vođstvo u timu!**

Oprema

- Neophodno proširenje kapaciteta opreme i njenih performansi
- Oprema u velikim sistemima je bila nepraktična na punktovima
- Upotreba POCT i brzih dijagnostičkih testova značajno smanjia TAT
- Implementacija zahteva profesionalno znanje i usvajanje SOP

Izvor:<https://wiki.ihe.net>

Nivo bezbednosti

Prema WHO Osnovne laboratorije- nivo bezbednosti 1 i 2

“Osoblje koje je svesno bezbednosti i dobro informisano da prepozna i kontroliše laboratorijske hazarde predstavlja ključni element u sprečavanju laboratorijski stečenih infekcija, incidenata i akcidenata. U ove svrhe, neophodno je da postoji stalna obuka po pitanju mera bezbednosti. Efikasan program bezbednosti počinje sa menadžerima laboratorije, koji treba da se staraju da bezbedni laboratorijski postupci i procedure budu integrисани u osnovnu obuku zaposlenih. Obuka iz oblasti mera bezbednosti treba da bude integralni deo uvođenja novih zaposlenih u laboratoriju. Zaposlenima treba predstaviti pravilnik o ponašanju i lokalne smernice, uključujući i operativni ili priručnik o bezbednosti.”

**Priručnik za biološku
bezbednost u laboratoriji**

Treće izdanje

World Health Organization
Geneva
2004

Strategije u daljem razvoju laboratorija

01

Proaktivne - planovi laboratorijskog postupanja u vanrednim situacijama

02

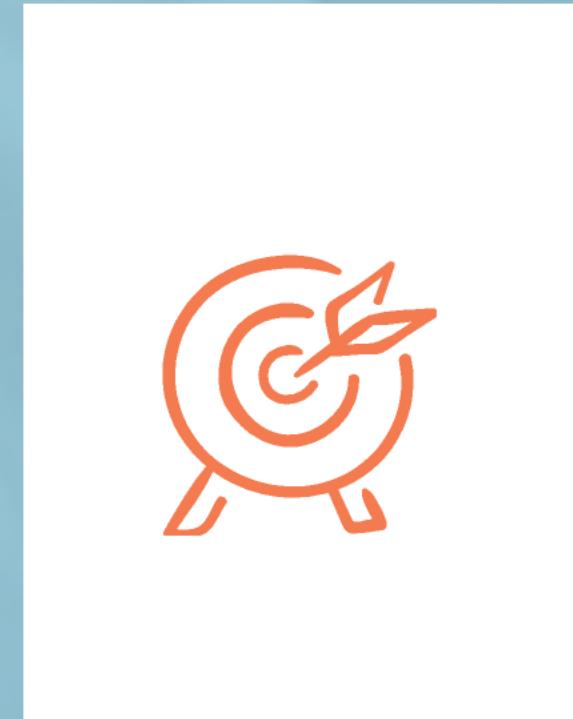
Reaktivne- uspostavljanje mobilnih laboratorijskih punktova

Strategije u daljem razvoju laboratorija

- 03 Laboratorija adaptacijom postiže visoke performanse u skladu sa nacionalnim internim i eksternim kriterijumima kontrole kvaliteta

- 04 Ujednačenost kvaliteta laboratorijskih usluga - uvođenje obveznog i dobrovoljnog obuhvata akreditacije

Zaključak

- Menjati organizaciju rada laboratorije i procese rada sa ciljem unapređenja kvaliteta rada i povećanja bezbednosti zaposlenih i pacijenata
- Implementirati dostupne medicinske tehnologije, protokole i preporuke
- Pratiti i osigurati kvalitet u svim segmentima rada
- Brzina nikada ne sme da ugrozi kvalitet
- Izbegavajte izolaciju laboratoriјe
- Laboratoriјa je deo integrisanog sistema zdravstvene zaštite

Hvala na pažnji